

Зміст

Передмова.....	
Умовні позначення.....	
Повторення правил внутрішнього розпорядку в навчальній майстерні та загальними правилами безпечної праці.....	
Поняття про проектування. Етапи проектування.....	
I. Організаційно-підготовчий етап.	
1.1 Вибір об'єкта проектування (виду м'якої іграшки). Планування роботи з виконання проекту.....	
1.2 Історична довідка.....	
1.3 Моделі – аналоги.....	
II. Конструкторський етап.	
2.1 Графічне зображення.....	
2.2 Добір конструкційних матеріалів (тканина, синтепон) та інструментів (голки, ножиці, наперсток, шпильки) для роботи.....	
2.3 Виготовлення шаблонів. Розкроювання	
III. Технологічний етап.	
3.1 Застосування шва «назад голкою».....	
3.2 Виготовлення м'якої іграшки.....	
3.3 Оздоблення м'якої іграшки.	
IV. Заключний етап.	
4.1 Розрахунок бюджету проекту.....	
4.2 Реклама виробу. Захист проекту. Висновки.....	

Любий друже!

В твоїх руках незвичайний зошит – це «путівник» по захоплюючій «країні Рукоділля». З його допомогою ти ознайомишся з історією виникнення ляльок мотанок, з їх видами та ознайомишся з різними професіями. Закріпиш знання із виконання ручних швів, самостійно виготовиш та оздобиш ляльку мотанку.

Зошит розроблений таким чином, щоб полегшити тобі вивчення предмету, та допомогти краще засвоїти матеріал. В ньому вміщено теоретичний матеріал, інструкційні картки, кросворди, ребуси, цікаві факти, а також вправи для відпочинку очей, оскільки при ручній роботі найбільше втомлюються очі. Матеріал розбито на теми, де висвітлено короткі теоретичні відомості й подано практичні роботи.

В структуру даного зошита вміщено творчий проект на виготовлення ляльки мотанки з розробленими завданнями і послідовністю виконання робіт

***Пам'ятай!* практична робота у шкільній майстерні**

потребує уваги і зосередженості під час користування інструментом.

Працюючи, потрібно правильно організувати робоче місце, бути уважним і старанним під час своєї діяльності, дотримуватись правил внутрішнього розпорядку та правил безпечної праці.

Намагайся свою роботу робити красиво, із задоволенням, і тоді в тебе все вийде.

Успіхів і натхнення тобі у проектуванні виробів та опануванні технологій.

Умовні позначення:

прочитай;

зверни увагу;

цікаво, що;

законспектуй;

розгадай;

запам'ятай;

відпочинь;

практичні завдання;

завдання для самоконтролю;

творче завдання.

Загальні правила

виробничої санітарії та особистої гігієни:

- Обов'язково працювати в робочому одязі.
- Робочий одяг має бути охайним, чистим.
- Виконуючи роботу сидячи, слід сидіти прямо, на всій поверхні стільця, на відстані 10-15 см від краю стола.
- Відстань від очей до виробу, що виготовляється, має дорівнювати 30-35 см (неправильна робоча поза неусе поставу, спричинює швидку втомлюваність і заважає роботі органів травлення).
- Під час роботи світло повинно падати на робоче місце зліва або спереду.
- На робочому місці не повинно бути зайвих інструментів і матеріалів.
- Роботу виконувати лише за допомогою справного інструменту та обладнання.
- Робоче місце тримати у чистоті і порядку.
- Після закінчення роботи прибрати робоче місце щіткою або вологою ганчіркою. *Здмухувати сміття або ж змитати рукою – забороняється!!!*

Загальні правила

виконання практичних робіт:

- До початку роботи прибрати з робочого місця всі зайві речі, перевірити справність швейної машини, інструментів, іншого обладнання.
- При виконанні стежити за дотриманням технологічної дисципліни, правил користування обладнанням та інструментами, чітко додержуватись правил безпечної роботи.
- По завершенні роботи вимкнути електричні прилади, скласти інструменти і вироби у відповідні місця, прибрати робоче місце.

Гра «Закінчи речення»

Перед початком заняття _____
_____.

Не відволікатись _____ не _____ працювати іншим.

Економно використовувати _____

та _____.

Відстань від очей до виробу, що виготовляється, має дорівнювати
_____ см.

Під час роботи _____ повинно падати на робоче місце _____ або
_____.

Роботу виконувати лише за допомогою _____ та
_____.

Робоче місце тримати у _____ і _____.

По завершенні роботи вимкнути _____,

скласти _____ і _____ у

_____, прибрати робоче місце.

Що таке творчий проект

Проект – це творча діяльність, спрямована на досягнення визначеної мети, вирішення якої-небудь проблеми.

Проектуванням називають сам процес роботи над проектом, а також підготовка комплексу проектної документації.

Проектна діяльність – це діяльність зі створення нового, потрібного виробу або послуги.

Для виконання творчого проекту тобі необхідно пройти 4 кроки або 4 етапи.

Етапи проекту – основні періоди роботи над проектом.

Мій творчий проект

Назва проекту: _____

Основна технологія: _____

Додаткова технологія: _____

I. Організаційно-підготовчий етап.

Лялька-мотанка — українська народна лялька та оберіг.

Перші ляльки-мотанки з'явилися ще 5000 років тому і поширеними були практично в кожній країні. Тоді ці ляльки були схожими між собою, адже виготовляли їх лише із шматків тканини та матеріалу, який замотували всередину.

Ганчір'яна лялька, Стародавній Рим (4-3 ст.)

При виготовленні ляльки-мотанки в жодному разі не використовується голка, а тільки нитки і тканина. Лише в останні часи майстри, що роблять колекційні ляльки, які вже мають не тільки сакрально-обрядове, але й художнє та естетичне значення, використовують голку для оздоблення лише вбрання ляльки вишивкою або гаптуванням. Всі інші, найважливіші деталі ляльки-оберегу, дотепер виготовляються без застосування голки. Назва ляльки-мотанки походить від її способу виготовлення (від укр. мотати). Цікаво, що для створення такої ляльки не можна було використовувати ножиці, голки та інші колючо-ріжучі предмети. Тканину рвали руками на маленькі клаптики, а потім змотували їх нитками.

Лялька-мотанка не має обличчя. Замість нього зображено хрест – знак сонця, або ж просто залишено біле полотно. Згідно з віруванням, лялька з певними вираженими рисами обличчя

може прив'язувати до себе душу того, хто нею грається, що може спричинити небажані наслідки.

Українська мотанка – це ошатно вдягнена та оригінально прикрашена лялька. Здавна у кожній українській родині вона виконувала роль оберега, була символом жіночності та мудрості. За повір'ям, саме вона берегла сімейний затишок, добробут та захищала від злих сил. Вважають, що лялька є посередником між живими й тими, кого на цьому світі ще немає. Тому на заміжжя дівчини разом із рушниками і сорочками у скриню до приданого клали ляльки. До ретельно зробленої лялечки обов'язково додавали ляльку-нареченого. Після одруження цими ляльками гралися та вірили, що так швидше з'являться діти.

Існувало три типи ляльок-мотанок:

Найважливіший етап — намотування хреста на обличчі ляльки. Підбирали нитки, виходячи із значення кольорів:

зелений — колір здоров'я та багатства;

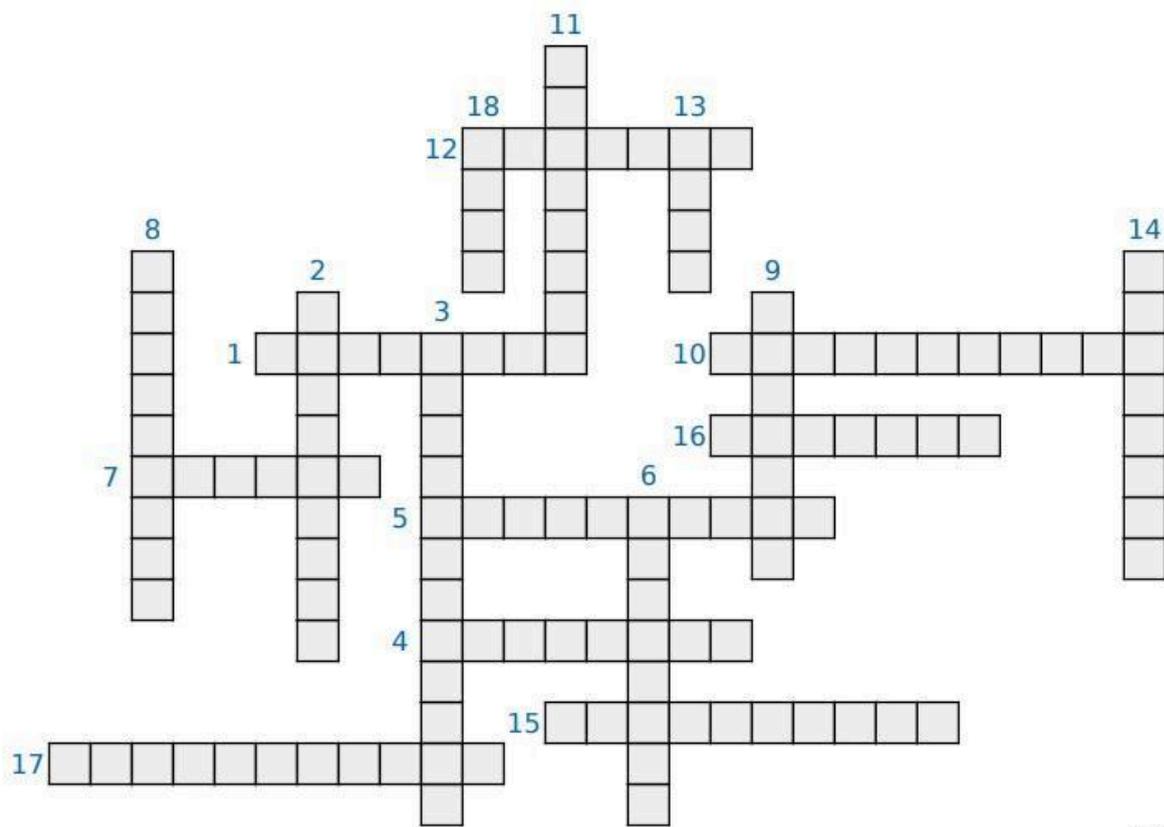
червоний — колір життя, вогню, кохання;

жовтий — колір сонця, пшениці, землі, фізичного світу;

фіолетовий — колір мудрості;

синій — колір [HYPERLINK "https://uchika.in.ua/pedagogichni-aspekti-formuvannya-kompetentnosti-samoosviti-ta.html"](https://uchika.in.ua/pedagogichni-aspekti-formuvannya-kompetentnosti-samoosviti-ta.html) **творчості та саморозвитку;**

золотий — колір Божої любові.

Акті

1. Лялька, яка робилася перед Вербною неділею.
(Вербниця)
2. Найперша лялька-мотанка в житті дитини.
(Пеленашка)
3. Дві скріплені разом мотанки, що дарувалися молодцям.
(Нерозлучники)
4. Колір, що мав оберегове значення. (Червоний)
5. Як називалася лялька, яка наповнювалася зерном та дарувалася на врожай та достаток.
(Зерновушка)
6. Яскрава мотанка з піднятою догори косою.
(Веснянка)
7. Ритуальна лялька, яка «вбирала в себе» всі проблеми, хвороби власниці та спалювалася.
(Очисна)
8. Лялька з пишною трьохшаровою спідницею, яка «приносила» гарні звістки.
(Дзвіночок)
9. Лялька, створена без голки та нитки.
(Мотанка)
10. Лялька, в торбинці якої були зернята, монетка та рідна земличка.
(Подорожниця)

11. Лялька-мотанка, яка оберігала всю родину.
(Берегиня)
12. Одяг, що символізує поєднання трьох часів:
минулого, теперішнього та майбутнього.
(Сорочка)
13. Що символізувало жіночу силу, здоров'я? (Коса)
14. Лялька, яка мала в своїй спідничці запашиці цілющі
трави та дарувалася на здоров'я. (Травниця)
15. Лялька чоловічої статі, яка дарувалася на
вдачу. (Сонцеворот)
16. Величезна лялька-опудало, яка спалювалася
на народних гуляннях на Масляну. (Масляна)
17. Лялька, що дарувалася молодій господині, щоб
вона все встигала. (Десятиручка)
18. Один з традиційних матеріалів для виготовлення
мотанки. (Сіно)

РІЗНОВИДИ ЛЯЛЬОК –МОТАНОК

Вузликова лялька

Таку назву лялька отримала тому, що під час її виготовлення елементи та деталі не тільки міцно примотуються ниткою але нитку ще зав'язують на вузлик.

Весільна

Якщо для шлюбу, то ляльки виготовляли дуже ретельно. Ляльку вбирали в український стрій, як молоду, робили великий віночок, чи корону, на голову також до ляльки - молодої обов'язково робили пару - молодого, і що ж за весілля без дружб... Також дівчата часто разом з рушниками та сорочками в скриню робили ляль.

Пеленашка

Ця лялька-оберіг має багато різних назв: немовля, пеленашка (від слова пеленка, спеленати), дитинка, дитятко та ін.

«Веснянка»

є оберегом молодості та краси. Вона символізує закінчення холодів і перемогу сонця, тепла, світла й добра. Ця лялька-мотанка має особливе призначення

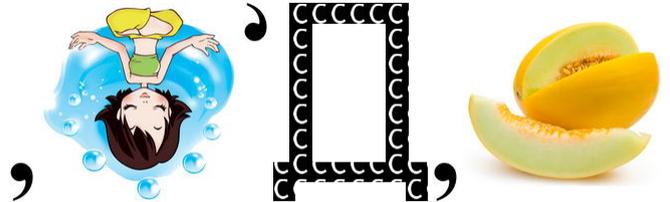

Про мене _____

Як виготовити ляльку

ГОСПОДИНЯ
МОТАНКА КНЯГИНЯ ОБЕРІГ
КНЯГИНЯ ОБЕРІГ ВЕСНЯНКА
БЕРЕГІННЯ НЕРОЗЛУЧНИКИ ІГРАШКА ОБЕРІГ
ІГРАШКА ГОСПОДИНЯ ІГРАШКА
НЕРОЗЛУЧНИКИ МОТАНКА ВЕСНЯНКА ГОСПОДИНЯ
ОБЕРІГ ВУЗЛИКОВА МОТАНКА ВЕСНЯНКА
ІГРАШКА ОБЕРІГ ВУЗЛИКОВА ІГРАШКА ВУЗЛИКОВА
БЕРЕГІННЯ НЕРОЗЛУЧНИКИ КНЯГИНЯ ОБЕРІГ ВЕСНЯНКА
ВЕСНЯНКА НЕРОЗЛУЧНИКИ МОТАНКА ІГРАШКА ВЕСНЯНКА
БЕРЕГІННЯ ОБЕРІГ ВЕСНЯНКА ОБЕРІГ БЕРЕГІННЯ КНЯГИНЯ КНЯГИНЯ ОБЕРІГ
ІГРАШКА ОБЕРІГ ВЕСНЯНКА КНЯГИНЯ ІГРАШКА ОБЕРІГ
ВУЗЛИКОВА ВЕСНЯНКА
КНЯГИНЯ МОТАНКА КНЯГИНЯ ГОСПОДИНЯ
ОБЕРІГ ГОСПОДИНЯ КНЯГИНЯ

Виконай завдання

• Для кого (або для чого) виконується проект? _____

• Яким має бути виріб? Запиши вимоги до виробу. _____

• Змалюй або вклей моделі – аналоги виробу, користуючись бланком творчих проектів, друкованими виданнями, мережею Інтернет, власними світлинами.

1	2	3
4	5	6

• Який із виробів, на твою думку, є найскладнішим у виготовленні? Запиши номер виробів із таблиці. _____

• Який із виробів, на твою думку, є найпростішим у виготовленні? Запиши номер виробів із таблиці. _____

• За який час ти плануєш виготовити свій виріб? _____

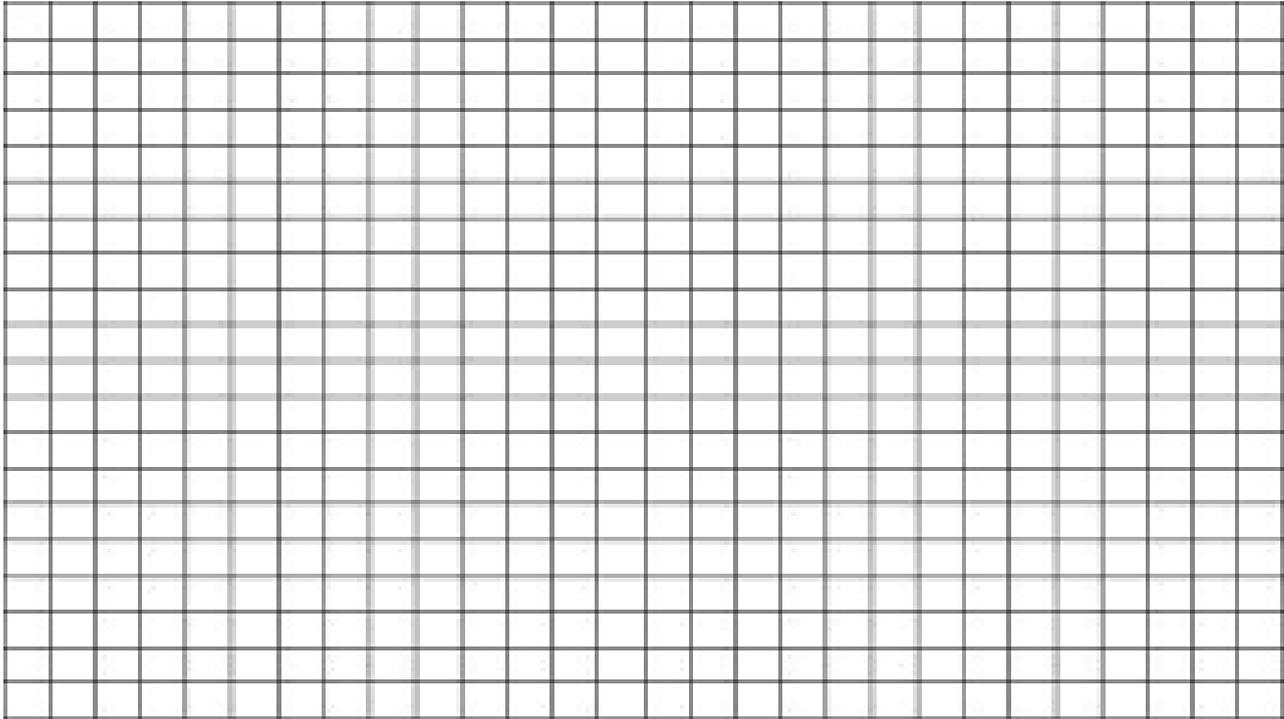
_____ оцінка

II. Конструкторський етап.

Практична робота № 1

Пофантазуй та замалюй ескіз майбутньої ляльки, зроби детальний опис .

Детальний опис: _____

- Визнач, які інструменти, пристосування та матеріали потрібні тобі для роботи. Визнач їх кількість Заповни таблицю.

<i>Інструменти та пристосування</i>	<i>Матеріали та їх кількість</i>
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____

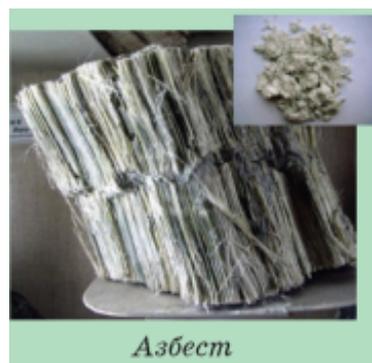
З історії тканини...

У давнину люди отримували волокна з природи тому вони і отримали назву – натуральні волокна. Натуральні волокна мали рослинне, тваринне чи мінеральне походження.

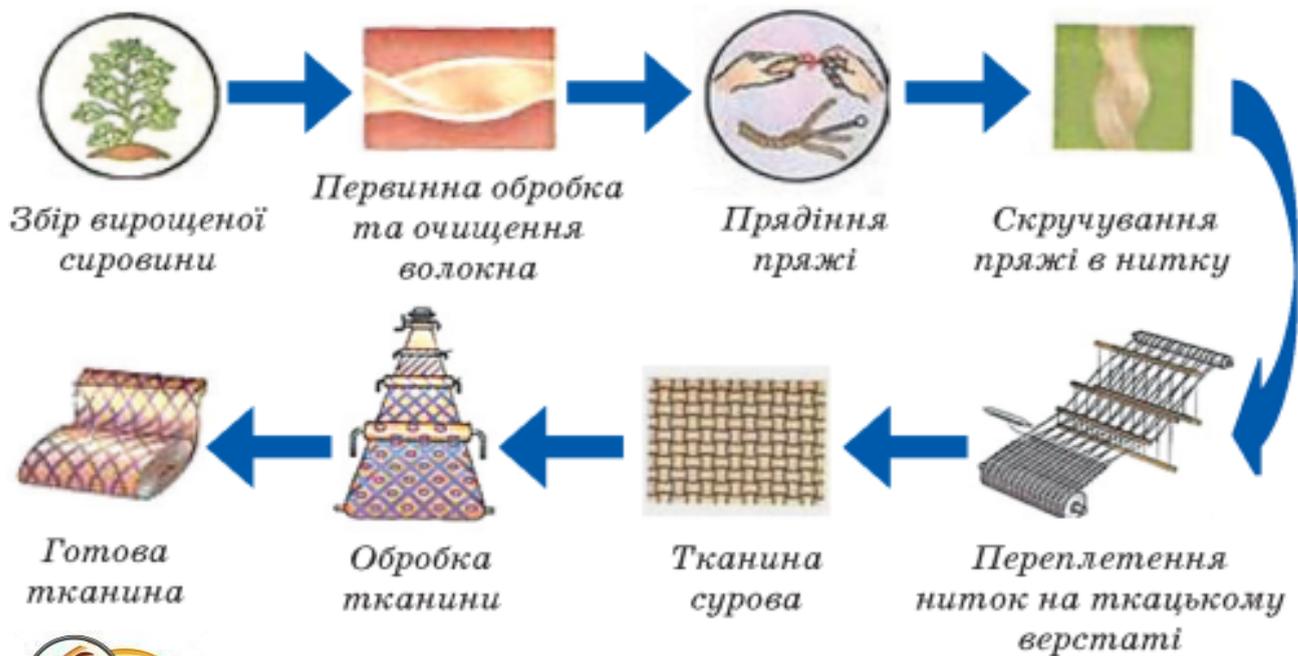

Цікаво, що у перекладі з грецької мови слово «азбест» означає «неруйнівний», «невгасимий».

Найважливішою особливістю азбестових виробів є *вогнестійкість*, тому це мінеральне волокно є сировиною для виготовлення вогнезахисних тканин, картону.

Виготовлення тканин з натуральних волокон є складним процесом та виготовляється у відповідній послідовності.

Цікаво, що Прядіння нитки — одне з найдавніших виробництв. Воно полягає в тому, що волокна розтягують паралельно по кілька в довжину й одночасно скручують разом у тонкий джгутик.

В Україні ще й сьогодні є майстри, які прядуть нитку за допомогою веретена. Для цього прядля лівою рукою смикає волокна, правою крутить веретено, яке, обертаючись, скручує нитку.

У 16 ст. з'явилася прядка з ножним приводом, а наприкінці 18 ст. ручне прядіння змінилося машинним. У 1769 р. англієць Річард Аркрайт зареєстрував патент на винахід прядильної машини, яка працювала за допомогою водяного двигуна.

Нині процес прядіння волокна здійснюється на сучасних прядильних верстатах.

Загадки «Про які волокна йдеться?»

- Не вогонь, а печеться. _____
- На полі я був синенький, край води я був біленький, опинився в човнику швиденьким, _____ потім _____ під _____ ножиком гостреньким. _____
- В білій хатці він живе, нотку ниточку пряде. _____
- По горах та долинах ходить шуба та жупан. _____
- Із _____ земельки _____ виростаю _____ та _____ увесь _____ світ _____ одягаю.

III. Технологічний етап. Практична робота № 2

Дотримуйся правил безпечної праці!

Матеріали та інструменти для виготовлення ляльки-мотанки.

Для початку розберемося з необхідними матеріалами та інструментами для виготовлення ляльки. Отже, нам потрібно:

1. тканина, переважно бавовняна, червоного або білого кольору;
2. товста, міцна нитка;
3. стрічки різних кольорів;
4. вата або синтепон;
5. ножиці;
6. муліне.

Щоб виготовити оберіг, потрібні підручні матеріали. Тільки фурнітуру необхідно придбати в найближчому магазині тканин. Тепер дізнаємося, як зробити українську ляльку мотанку. Коли ви зберете всі матеріали, розчистіть робочу поверхню. Нехай кожен елемент знаходиться поруч.

Технологічна картка виготовлення ляльки-мотанки.

<p>1. Виготовляємо голівку. Розстеляємо тканину для голівки на столі, складаємо краями до середини. Ширина складеної тканини буде висотою голови ляльки.</p>			
<p>1. Намотуємо солярний знак. Таким чином, ми ніби обмотуємо половину голови.</p>			
<p>1. Виготовляємо ручки. Складаємо тканину краями всередину (як для голови), або скочуємо трубочкою, підігнувши край.</p>			
<p>2. З'єднуємо деталі. Примотуємо руки до шиї ззаду тулуба. Примотувати треба навхрест.</p>			
<p>3. Одягаємо ляльку. Далі, одягаємо нашій лялечці сорочку, спідничку, під'юпник, фартух.</p>			

4. Робимо пояс та головний убір.

Залишилось пов'язати хустинку. Можна спочатку пов'язати білу, чи однотонну хусточку, а поверх кольорову.

5. Готуємо повязку-декоративний елемент.

6. Нанизуємо намисто.

7. Закріплюємо дерев'яний або картонний спил. Наша лялька-красуня готова.

Література

1. [https://uamodna.com/articles/lyaljka-motanka-sakraljna-mistyka-igrashky/#:~:text=%D0%9B%D1%8F%D0%BB%D1%8C%D0%BA%D0%B0%2D%D0%BC%D0%BE%D1%82%D0%B0%D0%BD%D0%BA%D0%B0%20%E2%80%94%D1%83%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0%20%D0%BD%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%BD%D0%B0%20%D0%BB%D1%8F%D0%BB%D1%8C%D0%BA%D0%B0,%D0%A0%D0%B8%D0%BC%20\(4%2D3%20%D1%81%D1%82](https://uamodna.com/articles/lyaljka-motanka-sakraljna-mistyka-igrashky/#:~:text=%D0%9B%D1%8F%D0%BB%D1%8C%D0%BA%D0%B0%2D%D0%BC%D0%BE%D1%82%D0%B0%D0%BD%D0%BA%D0%B0%20%E2%80%94%D1%83%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0%20%D0%BD%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%BD%D0%B0%20%D0%BB%D1%8F%D0%BB%D1%8C%D0%BA%D0%B0,%D0%A0%D0%B8%D0%BC%20(4%2D3%20%D1%81%D1%82)
2.
2. <https://vseosvita.ua/library/tehnologicna-kartka-vigotovlenna-lalki-motanki-260407.html>
3. Трудове навчання. 5 клас: Робочий зошит / Р. М. Лещук, О. Ю. Медвідь., Ю. В. Палій; за заг. ред. С. М. Дятленка, - Харків: Вид-во «Ранок», 2017. – 56 с.: іл.
4. Трудове навчання (для дівчат): підруч. для 5-го кл. загальноосвіт. навч. закладів / І.Ю. Ходзицька, Н.М. Павич, О.В.Горобець, О.І. Безносюк. – Кам'янець - Подільський: Аксіома, 2013. – 160 с.: іл.
5. Усі зображення мережа Інтернет.
6. <https://learningapps.org/index.php?s=%D0%BD%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%BD%D0%B0+%D1%96%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%88%D0%BA%D0%B0>

Моделі - аналоги

